

Людмила ГМИРЯ,

orcid.org/0000-0001-8562-2746

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української філології

Київського національного лінгвістичного університету

(Київ, Україна) *lyudagm@gmail.com*

Валентина ЗАСКАЛЕТА,

orcid.org/0000-0002-1294-0329

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української філології

Київського національного лінгвістичного університету

(Київ, Україна) *v_zaskaleta@ukr.net*

МОРФОЛОГІЧНІ ТА ДЕРИВАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕОЛОГІЗМІВ ВОЄННОГО ЧАСУ

У роботі здійснена спроба опису та систематизації інноваційних процесів у лексичній системі української мови, що відбуваються на сучасному етапі її розвитку, зокрема безпосередньо в період російсько-української війни. Об'єктом дослідження є лексичні інновації періоду російсько-української війни 2022 року, а предметом дослідження – їхні морфологічні та дериваційні особливості.

Мета статті полягає у виявленні морфологічних та дериваційних особливостей лексичних інновацій, які виникли під час повномасштабного російського вторгнення в Україну. Аналіз здійснено на матеріалі сучасних українськомовних медійних текстів. Вибір матеріалу дослідження пояснюється актуальністю мови, що реалізується в таких типах текстів, адже мова медіа жива, сучасна та реагує якнайшвидше на мовну творчість українського народу.

У процесі дослідження застосовано інтерпретаційно-аналітичний метод, на основі якого вивчалися наукові джерела з використанням синтезу, аналізу та систематизації. Метод теоретичного послугував обґрунтуванню наукових положень та формулюванню узагальнених висновків. Компонентний аналіз використано для опису структури й лексичного значення інновацій. Морфемний аналіз дозволив виявити складники неологізмів. Словотвірний аналіз використано для виявлення механізмів творення інновацій.

Серед корпусу новотворів у морфологічному частиномовному плані кількісно найбільшу групу представлено дієслівними дериватами, які істотно переважають іменники. Фактичний матеріал засвідчив, що домінують неологізми, які постали завдяки таким дериваційним ресурсам, як афіксація, семантична компресія та телескопія. Авторами статті встановлено, що під час російсько-української війни з'явилося багато новотворів, мотиватором творення яких стали антропоніми, топоніми та назви зброї. Згідно з результатами дослідження, неологізми, виокремлені з медійних текстів, засвідчили, що морфологічні способи словотворення дієслів та віддієслівних іменників є найпродуктивнішими. В аспекті частотності виявлено префікси від-, за-, на-, що беруть участь у творенні неологізмів. Авторами зроблено спробу виявити значення префіксів, яких вони надають неологізмам, що утворилися під час російсько-української війни.

Ключові слова: *деривація, лексична інновація, морфологія, неологізм, префікс.*

Liudmyla HMYRIA,

orcid.org/0000-0001-8562-2746

Ph.D. in Philological Sciences,

Docent at the Department of Ukrainian Philology

Kyiv National Linguistic University

(Kyiv, Ukraine) lyudagm@gmail.com

Valentyna ZASKALETA,

orcid.org/0000-0002-1294-0329

Ph.D. in Philological Sciences,

Docent at the Department of Ukrainian Philology

Kyiv National Linguistic University

(Kyiv, Ukraine) v_zaskaleta@ukr.net

MORPHOLOGICAL AND DERIVATIVE FEATURES OF WARTIME NEOLOGISMS

The work attempts to describe and systematize the innovative processes in the lexical system of the Ukrainian language that occur at the current stage of its development, in particular, directly during the Russian-Ukrainian war. The object of the study is the lexical innovations of the period of the Russian-Ukrainian war of 2022, and the subject of the study is their morphological and derivational features.

The purpose of the article is to reveal the morphological and derivational features of lexical innovations that arose during the full-scale Russian invasion of Ukraine. The analysis was carried out on the material of modern Ukrainian-language media texts. The choice of research material is explained by the relevance of the language implemented in such types of texts, because the language of the media is alive, modern and responds as quickly as possible to the linguistic creativity of the Ukrainian people.

During the research, the interpretive and analytical method was applied, based on which scientific sources were studied using synthesis, analysis and systematization. The method of theoretical generalization is intended for substantiating scientific statements and formulating generalized conclusions. In turn, component analysis was used to describe the structure and lexical meaning of innovations. The morpheme analysis made it possible to identify the components of neologisms. Word formation analysis was used to identify the mechanisms of innovation creation.

The authors of the article established that during the Russian-Ukrainian war, many innovations appeared, the motivation for their creation being anthroponyms, toponyms, and names of weapons. According to the results of the research, neologisms isolated from wartime media texts proved that the morphological ways of word formation of verbs and verb-based nouns are the most productive. In terms of frequency, the prefixes від-, за-, на-, непе- were found. The authors made an attempt to reveal the meaning of the isolated prefixes that they give to neologisms that were formed during the Russian-Ukrainian war.

Key words: derivation, lexical innovation, morphology, neologism, prefix.

Постановка проблеми. Науковці стверджують, що «вся історія людства – це історія війн та збройних конфліктів» (Translating military, 2016: 52), а будь-яка «війна – це війна не лише людей, а й слів» (The International Institute, 2018: 28), що підтверджує наявність терміна «інформаційна війна». Відомо, що мова, як і весь навколишній світ, перебуває в постійному русі. Американський письменник Сет Лерер у своїй роботі про зміни в мові під час війн наголошував: «Війна завжди змінює мову. Вона приносить нові слова, змінює ставлення до них і змінює діалекти» (Lerer, 2007: 77). Зі свого боку, письменник Роберт С. Руарк, зазначав, що «<...> одна з найприємніших речей про війну – вона так збагачує мову <...>» (Ruark, 2018).

Протягом останнього десятиліття частиною повсякденної української мови стали слова та фрази, які належать до військової та воєнної сфер. Воєнні події зображуються у мові почасти

і завдяки появі неологізмів. У наукових колах часто немає єдиних визначень певних лінгвістичних понять, це стосується також і терміна «неологізм». Деякі дослідники вважають синонімами цього терміна словосполучення «лексична інновація», «мовна інновація», «інноваційне слово», «індивідуально-авторська новація» та слова «неолексема» та «новотвір» (Кремінь, 2022; Ладоня, 2018; Поліщук, 2014; Яременко & Лазебна, 2021).

Проаналізувавши та узагальнивши тлумачення багатьох науковців, які вивчали неологізми в різних аспектах, доходимо висновку, що найбільш влучним є трактування, яке позначає ці одиниці як «слова, словосполучення, фразеологізми, окремі їхні значення, що з'явилися на певному етапі розвитку мови для позначення нових реалій і понять, периферійних номінацій, актуалізація яких зумовлена соціальними і територіальними чинниками функціонування літературної мови, а також оказіоналізми (індивідуально-авторські новації), вико-

ристані одноразово в мовній практиці певного автора, видання, редакції чи в конкретному тексті. Новизну цих номінацій усвідомлюють мовці» (Стишов, 2005: 46).

У цьому контексті слід згадати про неофразеологізми. Енциклопедія української мови зазначає, що «формування фразеологізмів відбувається через виникнення первинного етимологічного образу, зумовленого: відображенням у національно-мовній свідомості типової предметно-поняттєвої ситуації; смисловими асоціаціями, що спричиняються фраземотворчою взаємодією лексичних компонентів» (Українська мова, 2000: 507).

Дослідниця Л. Пашинська виокремлює такі ознаки процесу утворення фраз як «відображення мовного й культурного стану суспільства, його різноманітних цінностей; функції повідомлення і впливу, аж до маніпулювання людською свідомістю; кумулятивний ефект» (Пашинська, 2011: 7). Ці ознаки фразеологізмів реалізуються й у воєнному дискурсі, який значною мірою відтворено в текстах масмедіа.

Аналіз останніх досліджень. З початком повномасштабного російського вторгнення в Україну в мові з'явилося безліч лексичних одиниць, які об'єктивують воєнні дії, що надало мовознавцям велику кількість матеріалу для розвідок. Особливої уваги заслуговує робота доктора філологічних наук Світлани Гриценко (2022), яка розглядає мовні маркери російсько-української війни 2022 року, що «акумулявали в собі весь спектр емоцій українського народу до агресора». Г. Л. Вусик та Н. В. Павлик (2022) описали та систематизували інноваційні процеси в лексичній системі української мови періоду російсько-української війни. У дослідженні Т. Кремень розглянуто новітні сленгізми-неологізми в мовному віддзеркаленні війни (2022). Відомі також дослідження, у яких розглянуто новотвори, що з'явилися в інших мовах як результат відображення війни в Україні. Так, Олена Щербак (2022) вивчає одиниці німецької мови, які виникли під час російсько-української війни у німецькомовному медійному дискурсі. Через війну в Україні мова вчергове збагачується неологізмами. З огляду на те, що війна триває досі, а отже процес поповнення словника української мови відповідними неологізмами не завершено, мовознавці й надалі приділятимуть йому пильну увагу.

Мета статті полягає у виявленні морфологічних та дериваційних особливостей неологізмів воєнного часу.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи неологізми, досліджують зазвичай семантичну деривацію, причинами якої є «метафоризація, метонімізація, термінологізація та детермінологізація, що проявляється у метафоричній чи метонімічній трансформації слів та їхній стилістичній модифікації» (Вусик & Павлик, 2022: 55). Під час російсько-української війни з'явилося багато новотворів, умотивованих антропонімами, що іменують політиків. Так, усі пам'ятають на початку повномасштабного вторгнення заспокоїливу риторику Олексія Арестовича, колишнього позаштатного радника Офісу Президента України, завдяки якій виникло слово «арестовлення». Цей неологізм зафіксовано, зокрема, на сайті soundcloud.com у контексті «*Щодня я відправляю своїм рідним щонайменше п'ять арестовлень, вони кажуть, що то – дуже помічне в час війни*» (<https://soundcloud.com/>, 20.03.2022).

Оптимістичні звіти про стан справ у Миколаївській області Віталія Кіма не залишилися поза увагою українців, які утворили від прізвища політика неологізм «кімити», тобто «зберігати оптимізм».

Негативну конотацію має новотвір «макронити», який утворився від прізвища президента Франції Емманюеля Макрона через те, що він не виявляв чіткої позиції стосовно російського вторгнення в Україну. Попри те що нині він чітко висловлює своє ставлення до війни, чимало робить для забезпечення обороноздатності України, аналізований новотвір досі є популярним поміж українців. Дієслово «макронити» має в медіапросторі й інші значення: часто і без користі телефонувати, переливати з пустого в порожнє, теревенити без пуття, наприклад: «*Немає ніяких сил спостерігати за тим, як Шольц «макронить» і як важко йому далось це рішення*» (<https://podcasts.apple.com/mx/podcast>. 27. 01.2023)

Прізвище українського політичного діяча, одного з головних ідеологів боротьби за незалежність України першої половини ХХ століття Степана Бандери стало твірним шляхом телескопії для композита «бандеромобіль» на позначення української імпровізованої бронемашини на базі ГАЗ-66, створеної активістами з Ніжина під час війни на сході України: «*За словами Романа Гапачила, як тільки волонтери доправляють з-за кордону поза шляховик до Львова, за 5–10 днів його ремонтують, ставлять турелі, перетворюють на «Бандеромобіль» і потім скеровують на фронт*» (<https://dailyviv.com/news/ekonomika>, 04.09.2022).

Мотиватором творення неологізмів стали також топоніми на позначення географічних

об'єктів, у яких відбувалися жорстокі бої та в яких українські воїни дали гідну відсіч загарбникам. Так, від назви міста Ірпінь з'явилося дієслово «*відірпінити*», від назви міста Гостомель – «*нагостомелити*», від назви села Чорнобаївка, що на Херсонщині, – дієслово «*(на)чоробаїти*». Перші два дієслова мають значення «*знищити ворога, завдати йому істотної поразки*», а англійський варіант дієслова «*(на)чоробаїти*» зафіксовано навіть в англійському онлайн-словнику “Urban Dictionary”. Слово “*Chornobaivka*” вживається як синонім до англійського *Spawn kill* «*вбитися об стіну*» (Urban Dictionary). Так само дієслово “*chornobaites*” – «чорнобаїти» позначає в словнику «*дії людей, які постійно роблять одну і ту саму помилку, при цьому отримують той самий негативний досвід*» (Urban Dictionary). Трапляються випадки, коли в одному контексті вжито декілька неологізмів: «*Сьогодні орків відірпінити, залишилось <...> і наГостомелити! І так до самого кордону!*» (<https://rozdil.lviv.ua/anekdot/anekdot.php?id=4796>)

Синонімом англійського та українського неологізму «*chornobaites*» / «чорнобаїти» відповідно може бути фразеологізм «наступати на (ті самі) граблі». Цей неологізм ужито в заголовку повідомлення «*Ворог не перестав чорнобаїти: рахунок вже 12:0*» (<https://www.telegraf.in.ua>, 28.03.2022).

Для позначення країни-агресорки мовці також вживають нові слова, наприклад, «*оркостан*», «*мордор*», щоб зневиразити значущість ворогів, отримавши при цьому моральну компенсацію. «*Оркостан*» утворено від «орки» та компоненту «-стан». Слово «*мордор*» позначає «чорну країну», яка існувала у фантастичному світі Середзем'я Дж. Р. Р. Толкіна. Аналізовані одиниці трапляються в назвах повідомлень «*‘Міс оркостан’: участь росіянки у ‘МІС ВСЕСВІТ’ під час трагедії в Дніпрі розлутила мережу*» (<https://33KANAL.COM/NEWS>, 16.01.2023); «*Щоденник війни. Тиждень тридцять перший. Оркостан і його союзники впали в істерику*» (<https://starkon.city>, 13.11.2022)

Улюбленою серед українців стала міфічна істота «*Бавовнятко*» – «*пухнастий, неспокійний і досить небезпечний, особливо для російських загарбників, звір, адже полюбає грати з вогнем*» (<https://gloss.ua/>, 28.09.2022). Це звірятко-примара, яке відвідує бази, склади, аеродроми та інші легкозаймісті об'єкти загарбників, бавиться там з вогнем та підпалює їх. Своє ім'я звірятко отримало від слова «*бавовна*», яке позначає російською «хлопок», якщо змінити наголос, то отримаємо слово, яким росіяни позначають вибухи на

своїй території, щоб пом'якшити або завуалювати реальні масштаби подій.

До неологізмів можна зарахувати слова, які утворилися на основі російської мови: *аналоговнетити* – користуватися зброєю, вигаданою в росії; *затридні* – нереалістичні плани; *іхтамнетити* – знищувати ворогів, видаляти те, чого не повинно бути.

Аналізовані одиниці виявлено, наприклад, у контексті: «*Командно-штабна машина Р-149МА1 вдруге захоплена у ворога*» (<https://armyinform.com.ua>, 12.09.2022): «*Концепція з'явилася в Пентагоні, але росіяни щосили намагаються «аналоговнетити»*». На сайті *armyinform* у тексті «*Чи плачуть за «іхтамнетами»?*» зафіксовано іменник, «*іхтамнет*» на позначення російських військових, а також прикметник «*іхтамнетський*»: «*Що саме розуміє під цим визначенням «іхтамнетська вдова», з матеріалу незрозуміло. <...> У матеріалі йдеться про «іхтамнета» Андрія Літвінова, який розповів родичам, що їде до Сирії «збирати полуницю»...*» (<https://armyinform.com.ua>).

Цікавими є словосполучення з іронічним ефектом, напр., *негативне зростання*, *вирунання* – *падіння* чи *потоплення* чого-небудь російського; *негативно народився* – *помер* (про російського солдата). У повідомленні під назвою «*Чергова «бавовна»: на Харківщині ліквідували місцевого гауляйтера*» (<https://telegraf.com.ua/>, 10.07.2022) вжито словосполучення «*негативно народився*», яке взаємодіє з іменником «*бавовна*» «*Шириться інфа, що колаборант з окупованого Великого Бурлука Євген Юнаков в результаті «бавовни» (вибуху, — Ред.) в його машині зробив жест доброї волі й негативно народився*». Синоніми до аналізованого словосполучення трапляються на сторінці у twitter (https://twitter.com/no_maax/status/1558104332180021251, 12.08.2022), де на запитання одного з користувачів: «*Что случилось с депутатом?*», інші відповідають: «*Надіюсь, від'ємно ожив*»; «*Зворотньо народився*» та «*Негативно воскрес*».

Крім того, в українському воєнному дискурсі актуалізувалися одиниці, які вживалися під час попередніх війн, тобто функційні неологізми: *капелан*, *партизани*, *коктейль Молотова* тощо, однак деякі з них зазнали семантичних метаморфоз. Так, *коктейль Молотова* перейменували в *коктейль Бандера смузі*. Ця лексична трансформація відбулася не пізніше, ніж 27 лютого 2022 року, як засвідчує стаття під заголовком «*Недільний кулінарний ранок, або як готувати коктейль Бандера смузі*» (<https://photo-lviv.in.ua/>, 27.02.2022).

За час російсько-української війни в українській мові з'явилося багато неофразеологізмів, які вербалізують ставлення українців до країни-агресорки. Першим неофразеологізмом, що з'явився на початку повномасштабного російського вторгнення, можна вважати *відправити за російським кораблем*, який став популярним завдяки українському прикордоннику Р. Грибову. Синонімом до нього став інший неофразеологізм – *відправити на концерт до Кобзона*. Обидва варіанти мають значення «знищити російських загарбників». Неофразеологізм *відправити на концерт до Кобзона* зафіксовано у заголовку повідомлення під назвою «*HIMARS допоміг відправити на концерт Кобзона бойовиків рашистської ПВК «Вагнер»*» (<https://ukrbiathlon.com.ua/>, 15.08.2022).

Виокремлені з медійних текстів неологізми воєнного часу засвідчили, що морфологічні способи словотворення дієслів та віддієслівних іменників є найпродуктивнішими. В аспекті частотності виявлено префікси *від-*, *за-*, *на-*. Префікс *за-* вказує на результативність дії, часто зі шкодою для об'єкта, на який ця дія спрямована. Так, неологізми *заджавелінити*, *заенлоїти*, *застінгерити*, *забайрактарити*, *задвохсотити*, *затрьохсотити*, *закобзонити*, *забучати* вживаються у значенні «знищити». Дієслово *заарестовити*, навпаки, має позитивну конотацію «заспокоїти», зумовлену семантикою твірної основи.

Неологізми, які утворюють дієслова з префіксом *за-* виявлено, наприклад, у таких контекстах: «*ЗСУ у Харківській області «закобзонили» підрозділ мотострілків РФ, який перебував в обороні*» (<https://politkosmos.com/>, 07.09.2022); «*Мінометник розповідає, як кілька днів вони «полювали» на один ворожий БТР, а нещодавно їм вдалось його вистежити й «затрьохсотити»*» (<https://www.ukrinform.ua/>, 24.11.2022); «*Можє, вже час забайрактарити ракети на території білорусі?*» (<https://m.facebook.com/photo/>).

Семантика префікса *від-* пов'язана з усуненням чого-небудь або з позбавленням від чого-небудь. Наприклад, дієслова *відбайрактарити*, *відчорнобаїти*, *відджавелінити* мають значення «знищити в певний спосіб ворожу техніку»; або *відкобзонити*, *віддвохсотити* – «позбавити загарбників життя».

Неологізм «*відкобзонити*» вжито, наприклад, у реченні «*Бійці ЗСУ, п'ятьох з восьми відкобзонили, а трьох узяли в полон*» (<https://www.ukrinform.ua/>). Своєю чергою, неологізм «*відчорнобаїти*» в значенні «знищити» зафіксовано в контексті про гру під назвою «*ВІДЧОРНОБАЇТИ*

ОРКІВ БАЙРАКТАРОМ» (<https://www.youtube.com/watch?v=eSFEKEiCjS8>). У наступному прикладі цей неологізм має дещо інше значення – «зробити знижки на товар або послугу»: «*Розуміючи ситуацію в Україні, розуміючи бізнес, нами було прийнято рішення превентивно відчорнобаїти знижками на наші послуги, на період Травень – Червень!*» (<https://www.linkedin.com>).

За участю префікса *на-* утворюються «похідні із семою нагромадження великої кількості суб'єктів або об'єктів, ускладнені відтінком надмірності у виконанні дії або ознакою кумулятивності» (Жигора, 2009), наприклад, *наволонтерити*. Цей неологізм має значення «знайти що завгодно та доставити куди завгодно в найкоротший термін». Назву «*Наволонтерили*» має серія подкастів про волонтерські рухи на сайті [open.spotify](https://open.spotify.com).

Неологізми, представлені іменниками, не володіють таким потужним потенціалом новизни, як дієслова. Іменники утворені за допомогою суфіксів *-ізація* та *к(а)*. Запозичений суфікс *-ізація* бере участь у творенні нових слів, які позначають назви абстрактних дій, процесів, ознак. Іменники із суфіксом *-ізація* належать, як правило, до термінологічної лексики, тому їх застосування у творенні неологізмів свідчить про зближення наукової лексики з розмовною. Іншими словами, відбувається взаємопроникнення процесів інтелектуалізації мови зі зростанням її емотивності, що засвідчує неологізм «*могилізація*», як-от у реченні «*Провал «могилізації» та неспроможність забезпечити армію всім необхідним призведе до зміни існуючого режиму в росії*» (<https://www.ukrinform.ua/>, 16.02.2023).

Виявлено неологізми, у яких суфікс *-ізація* бере участь у творенні інновацій з префіксом *де-*. Значений префіксально-суфіксальний спосіб творення неологізмів реалізовано в іменниках *денацифікація* та *деукраїнізація*. Іменник *денацифікація* скоріш є актуалізованим, ніж інноваційним, однак сьогодні він має потужний емотивний потенціал, що притаманно неологізмам. Цікаво, що в словах із префіксом *де-*, що вказують на позбавлення якихось ознак, частин чогось, з'являється позитивна оцінка соціальних процесів, як у словах «*декриміналізація*, «*дєрадянїзація*, «*дєсталїнізація*». Однак виокремлені нами неологізми мають для українського мовця негативну конотацію: «*Натомість 3-го квітня провідний путінський політтехнолог у статті «Що Росія має робити з Україною», опублікованій на державному «РІА Новості» зазначав, що денацифікація означатиме деукраїнізацію нашої держави*».

У творенні найменувань предметів застосовують спосіб згортання двослівних найменувань (прикметник + іменник) в одне слово. Іменники із суфіксом *-к(а)* реалізують семантичну компресію: *гуманітарка* (*гуманітарна допомога*), *волонтерка* (*волонтерська допомога*). Такі іменники формально мотивовані прикметниками, а семантично – словосполученнями. Вони є радше актуалізованими, ніж інноваційними, однак набувають сьогодні нового забарвлення та стають більш емотивними, указуючи на реалії воєнного сьогодення, як-от у контекстах «*Рада може створити ТСК із розслідування порушень використання гуманітарки*» (<https://www.pravda.com.ua/>, 18.09.2022); «*Серед останніх і «Волонтерка на Конторській» – центр, який від перших днів повномасштабного вторгнення активно працює у м. Дубно*» (<https://ror.gov.ua/novyny/>, 15.04.2022).

Відповідно до результатів аналізу медійних текстів, з-поміж неологізмів, які з'явилися в українській мові під час російсько-української війни, найчастотнішими є дієслова, друге місце посідають неофразеологізми, а третє – іменники. Неологізми воєнного часу утворюються афіксальним способом, а також шляхом семантичної компресії та телескопії. Аналізовані приклади дозволяють дійти висновку, що ментальні уявлення народу про воєнні дії в Україні відтворюються в мовних інноваціях.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У зв'язку з російсько-українською

війною українська мова переживає новий етап розвитку та збагачення неологізмами. У морфологічному аспекті серед значного за обсягом корпусу новотворів за частотністю вживання кількісно найбільшу групу представлено дієсловами, які істотно переважають іменники, крім того, виявлено групу неофразеологізмів. Дієслова, зафіксовані в медійних текстах, є доконалого виду та вживаються в минулому часі, спостережено поодинокі випадки вживання дієслів у теперішньому часі (*макронити*).

До дериваційних ресурсів належать афіксація, семантична компресія та телескопія. Розвиток інноваційної семантики в нових дієсловах зумовлений тенденцією до виразності та експресивності. Особливою продуктивністю у творенні нових дієслів вирізняються такі префікси: *від-*, *за-*, *на-*. Найпродуктивнішими для дериваційних іменникових неологізмів постає суфіксальний та префіксально-суфіксальний способи словотворення.

З огляду на те, що процес неологізації в українській мові ще не завершено, йому й надалі приділяють увагу мовознавці.

Перспективу подальших досліджень убачаємо в більш глибокому вивченні лексичних інновацій воєнного часу, адже їх утворення є закономірним мовним процесом, однією з цілком передбачуваних реакцій мовців на реалії війни, а отже є об'єктом вивчення різних розділів мовознавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вусик Г. Л., Павлик Н. В. Неологізми як мовне відображення російсько-української війни 2022 року. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Випуск 23. Том 1. С. 52–57.
2. Гриценко С. Мовні інновації російсько-української війни 2022 року. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2022. № 2 (32). С. 9–13.
3. Жигора І. В. Роль словотворчих засобів у формуванні ітеративної семантики. *Культура народів Причорномор'я*. 2002. № 32. URL: <http://www.ccssu.crimea.ua/tnu/magazine/culture/culture3>
4. Кремін Т. Новітні сленгізми-неологізми – мовне віддзеркалення війни. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3490258-novitni-slengizmi-neologizmi-movne-viddzerkalenna-vijni.html>
5. Ладоня К. Ю. Неологізми в українській мові: сутність, визначення, принципи класифікації та функціонування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: збірник наукових праць*. Серія: Філологія. Одеса, 2018. Вип. 36. Т. 1. С. 38–40.
6. Пашинська Л. М. Фразеологічні неологізми в сучасному українському мас-медійному дискурсі: автореф. дис. канд. філол. наук. Київ, 2011. С. 7–9.
7. Поліщук Н. Термінологічна лексика Майдану (на матеріалах газет «Дзеркало тижня», «Українська правда», «Газета по-українськи», «Високий Замок»). *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2014. № 791. С. 138–143.
8. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації). К.: Пугач, 2005.
9. Українська мова: Енциклопедія / В. М. Русанівський та ін. Київ, 2000. 708 с.
10. Щербак О. М. Лінгвориторичні стратегії зображення російсько-української війни 2022 року (на матеріалі повідомлень німецькомовного сайту tagesschau.de). *Актуальні питання іноземної філології. Збірник наукових праць*. Луцьк: Волинський нац. ун-т імені Лесі Українки, 2022. № 16. С. 219–225.
11. Яременко О. А., Лазебна О. А. Тематична класифікація термінологічної лексики військово-політичного дискурсу (на матеріалі сучасних німецькомовних часописів). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, Том 32 (71) № 6. Ч. 1. 2021. С. 185–190.

12. Lerer S. *Inventing English: The Portable History of the Language*. Columbia University Press: New-York, 2007. 316 p.
13. Ruark R. C. URL: <http://www.robertruark.org/home.html>
14. The International Institute for Strategic Studies. *The Military Balance*. London Office, 2018. 504 p.
15. Translating military slang terms from English. *Research on Humanities and Social sciences*. 2016. № 6 (24). P. 52–62.
16. Urban Dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com/>

REFERENCES

1. Vusyk Gh. L., Pavlyk N. V. (2022). Neologizmy jak movne vidobrazhennja rosijsjko-ukrajinsjkoji vijny 2022 roku [Neologisms as linguistic reflection of the Russian-Ukrainian war of 2022]. *Zakarpatsjki filologhichni studiji – Transcarpathian Philological Studies*, vol. 23 (1), pp. 52–57 [in Ukrainian].
2. Ghrycenko S. (2022). Movni innovaciji rosijsjko-ukrajinsjkoji vijny 2022 roku [Linguistic innovations of the Russian-Ukrainian war of 2022]. *Visnyk Kyjivskogho nacionalnogho universytetu imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University*, vol. 2 (32), pp. 9–13 [in Ukrainian].
3. Zhyghora, I. V. (2002). Rolj slovotvorchykh zasobiv u formuvanni iteratyvnoji semantyky. [The role of word-forming means in the formation of iterative semantics] *Kuljtura narodiv Prychornomor'ja – Culture of the peoples of the Black Sea region*, vol. 32. URL: <http://www.ccssu.crimea.ua/tnu/magazine/culture/culture3> [in Ukrainian].
4. Kreminj T. Novitni slenghizmy-neologizmy – movne viddzerkalennja vijny [Newest slangisms-neologisms – a linguistic reflection of the war]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3490258-novitni-slengizmi-neologizmi-movne-viddzerkalenna-vijni.html> [in Ukrainian].
5. Ladonja K. Ju. (2018). Neologizmy v ukrajinsjkij movi: sutnistj, vyznachennja, pryncypy klasyfikaciji ta funkcionuvannja [Neologisms in the Ukrainian language: essence, definition, principles of classification and functioning]. *Naukovyj visnyk Mizhnarodnogho ghumanitarnogho universytetu: zbirnyk naukovykh pracj. Serija: Filologhija – Scientific bulletin of the International Humanitarian University: a collection of scientific works. Series: Philology*, vol. 36 (1), pp. 38–40 [in Ukrainian].
6. Pashynsjka L. M. (2011). Frazeologhichni neologizmy v suchasnomu ukrajinsjkomu mas-medijnomu dyskursi: avtoref. dys. kand. filol. nauk [Phraseological neologisms in the modern Ukrainian mass media discourse: autoref. thesis Ph.D. philol. of science]. Kyjiv, pp. 7–9 [in Ukrainian].
7. Polishhuk N. (2014). Terminologhichna leksyka Majdanu (na materialakh ghazet “Dzerkalo tyzhnja”, “Ukrajinsjka pravda”, “Ghazeta po-ukrajinsjky”, “Vysokyj Zamok”) [Terminological lexicon of the Maidan (based on the materials of the newspapers “Dzerkalo Tyzhnia”, “Ukrainian Pravda”, “Gazeta po-ukrainsky”, “Vysoky Zamok”). *Visnyk Nac. un-tu “Ljvivsjka politekhnika”. Serija “Problemy ukrajinsjkoji terminologhiji” – Bulletin of the National Lviv Polytechnic University. Series “Problems of Ukrainian Terminology”*, vol. 791, pp. 138–143 [in Ukrainian].
8. Styshov O. A. (2005). Ukrajinsjka leksyka kincja KhKh stolittja (na materiali movy zasobiv masovoji informaciji) [Ukrainian vocabulary of the end of the 20th century (based on the language of mass media)]. K.: Pughach [in Ukrainian].
9. Ukrajinsjka mova: Encyklopedija [Ukrainian language: Encyclopedia] / V. M. Rusanivskij ta in. Kyiv, 2000. 708 p. [in Ukrainian].
10. Shherbak O. M. (2022). Linghvorytorychni strateghiji zobrazhennja rosijsjko-ukrajinsjkoji vijny 2022 roku (na materiali povidomlenj nimecjomovnogho sajtu tagesschau.de) [Linguistic strategies for portraying the Russian-Ukrainian war of 2022 (based on messages from the German-language site tagesschau.de)]. Aktualjni pytannja inozemnoji filologhiji. Zbirnyk naukovykh pracj. Lucjk: Volynskij. nac. un-t imeni Lesi Ukrajinky – Current issues of foreign philology. Collection of scientific works. Lutsk: Volynskiy. national Lesya Ukrainka University, vol. 16, pp. 219–225 [in Ukrainian].
11. Jaremenko O. A., Lazebna O. A. (2021). Tematychna klasyfikacija terminologhichnoji leksyky vijsjkovo-politychnogho dyskursu (na materiali suchasnykh nimecjomovnykh chasopysiv) [Thematic classification of the terminological vocabulary of military-political discourse (based on the material of modern German-language magazines)]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadsjkogho. Serija: Filologhija. Zhurnalistyka – Scholarly notes of TNU named after VI Vernadskiy. Series: Philology. Journalism*, vol. 32 (71), 6 Ch. 1, pp. 185–190 [in Ukrainian].
12. Lerer S. (2007). *Inventing English: The Portable History of the Language*. Columbia University Press: New-York, 2007. 316 p. [in English]
13. Ruark R. C. URL: <http://www.robertruark.org/home.html>
14. The International Institute for Strategic Studies. *The Military Balance*. London Office, 2018. 504 p.
15. Translating military slang terms from English. *Research on Humanities and Social sciences*. 2016m vol. 6 (24), pp. 52–62.
16. Urban Dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com/>